

**Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse
„Noorte valikute suunamine inseneeria ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia
valdkondades” eelnõu juurde**

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Määrus kehtestatakse perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse ja oskuste poliitika osakonna nõunik Karin Ruul (tel 735 4099; karin.ruul@hm.ee), kõrghariduspoliitika ja elukestva õppe osakonna nõunik Sigrid Vaher (tel 735 0263; sigrid.vaher@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279; inge.oopkaup@hm.ee), nõunik Ragne Hoff (tel 735 0306, ragne.hoff@hm.ee).

Eelnõu juriidilise analüüsi tegi HTM õiguspoliitika õigusnõunik Kadi Mölder (tel 735 0234, kadi.molder@hm.ee).

Seletuskirjas kirjeldatakse tegevuste tausta ja vajalikkust, tegevusi, millele saab toetust taotleda, kriteeriumeid, mille alusel toetust antakse, ning abikõlblikkuse tingimusi.

1.1 Tegevuse taust

Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) ja inseneeria valdkondi iseloomustab uuenduslike lahenduste mitmekesine kasutamine ja ülemaailmne kiire areng. Uued tehnoloogiad toetavad organisatsioonide digitaalse võimekuse kasvatamist (uued äri võimalused, tooted ja teenused, tõhusamad äriprotsessid, turvalisem andmehaldus, tõendus põhised otsused jm) ja seeläbi suurendavad majanduse lisandväärtust ning kiirendavad majanduskasvu.

Eesti riigi ees seisvate suurte väljakutsete ning eesmärkide nagu tööstuse digitaliseerimise või rohepöörde saavutamiseks tuleb tagada lisaks suuremale panustamisele teadus- ja arendustegevusse ka vajaliku kvalifikatsiooniga spetsialistide ettevalmistamine.

Nii IKT kui ka inseneeria valdkonna arengut pidurdab kvalifitseeritud spetsialistide nappus ning ebapiisav järelkasv. Kutse- ja kõrgharidusega spetsialistide tööjõuvajaduse katmiseks on järgneval kümnendil vaja igal aastal ca 3500 uut spetsialisti.

Enamikul tööstuse ja ehituse kutsealadel jääb vastavate erialade lõpetajatest puudu tööjõuvajaduse katmiseks (OSKA Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: töötlev tööstus¹, Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: masina-, metalli- ja elektroonikatööstus; mootorsõidukite hooldus ja remont², Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: ehitus³). OSKA ekspertide hinnangul aitaks tehniliste spetsialistide puudujääki korvata insenerihariduse

¹ OSKA Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: töötlev tööstus avaldatud: https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2018/10/OSKA_Toostus_veebi.pdf

² Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: masina-, metalli- ja elektroonikatööstus; mootorsõidukite hooldus ja remont avaldamata, https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2023/04/Masina-metalli-elektroonikatoostus_final_20.04.23.pdf

³ OSKA Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: ehitus. Avaldatud <https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2018/02/OSKA-Ehitus-terviktekst.pdf>

süsteemne tähtsustamine, muuhulgas Inseneriakadeemia loomine. Ekspertide hinnangul tooks positiivse muutuse avaliku sektori, koolide ja ettevõtjate koostöö, k.a eri tööstusharude ettevõtete esindavate erialaliitude vahel. OSKA eksperdid toovad analüüsi soovitustes välja, et tuleks tõsta noorte huvi tehniliste erialade, sh inseneri elukutse vastu ja laiendada inseneeria valdkonna populaarsust. Samuti on oluline süsteemne insenerihariduse tähtsustamine, mis hõlmab endas erinevaid tegevusi noorte teadlikkuse tõstmiseks, sh inseneeria valdkonna huvitegevuse soodustamist, inseneeria karjääriteede fookusesse toomist karjäärinõustajate infovälja jpm.

OSKA analüüsid näevad inseneeria valdkonna populariseerimise esmase sihtrühmana noori, kes õpivad põhikoolis ja gümnaasiumis.

OSKA töötleva tööstuse uuringu kohaselt püsib kutsehariduses esmaõppijate osakaal stabiilsena, väheneb noorte õppijate hulk ning kasvab täiskasvanud õppijate arv. Kutseõppe tasemel jääb aastas üle 100 tasemeõppe lõpetaja tööjõuvajaduse katmiseks puudu mehhatroonikute ning masinate ja seadmete tehnikute, puittoodete ja konstruktsioonide valmistajate ning töömasinate ja tõsteseadmete operaatorite puhul. Üle 50 tasemeõppe lõpetaja aastas jääb puudu metalltoodete ja konstruktsioonide valmistajate, tekstiil-, rõivaste ja jalatsite tootjate ning muude tööstusoperaatorite (sh keemiaprotsesside operaatorid) osas.

OSKA ekspertide hinnangul on vaja tehnikaaladele järelkasvu tagamiseks ja noortes tehnikaalade vastu huvi tõstmiseks erinevaid sihtrühmadele suunatud tegevusi. Valdkonnast positiivse kuvandi loomiseks on vaja läbimõeldud koostööd ettevõtete, erialaliitude, õppeasutuste ja riigi vahel. Näiteks tehnikaalasid ja tööstust tutvustavad meediakajastused (tele- ja raadiosaated, persoonilood, sotsiaalmeedia), võistlused, üldhariduskoolides põhikooli õpilastele pakkuda koostöös kutsekooliga mõnda tehnika eriala ainet jmt.

OSKA ekspertide hinnangul ei ole masina, metalli- ja elektroonikatööstuse erialad noorte seas populaarsed. Erialad konkureerivad õppijate pärast teiste erialadega (eriti IKT) ning vaatamata senistele pingutustele erialade populariseerimisel on endiselt takistuseks tööstuse vananenud kuvand. Noorteni ei jõua piisavalt teavet tööstuse kaasaegsusest. Ekspertide hinnangul tuleb noorte teadlikkust kaasaja tööstuse olemusest ja mitmekesisusest tõsta juba põhikoolis, et noortes tekitada motivatsiooni ja huvi masina- ja metallitöö vastu.

Haridussilma andmetel õppis 2023/2024 õ-a IKT erialadel naisi 32% ja tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas 30%, kusjuures elektroonika ja automaatika õppekavarühmas oli naiste osatähtsus ainult 15% ja energeetikas 9%. Lähtuvalt sellest on oluline tähelepanu pöörata tüdrukute huvi tõstmisele inseneri elukutse vastu.

1.2. Tegevuse eesmärk

Toetuse andmise eesmärk on populariseerida inseneeria ja IKT valdkondasid laiemalt ning suunata noorte karjäärivalikuid, et nad valiksid inseneeria ja IKT valdkonna erialad kutse- ja kõrgkoolides. Oluline on, et noor ja ka tema suurimad mõjutajad ning suunajad (lapsevanem ja õpetaja) saaksid tervikpildi inseneeria ja IKT valdkondadest ning noor oskaks teadlikumalt planeerida oma õpiteed. Toetuse tulemusena on noorte ja eriti tüdrukute huvi inseneeria vastu kasvanud ja nad osalevad aktiivsemalt inseneeria ja IKT valdkondade tegevustes ja õpingutes.

1.3. Seosed strateegiate jt arengukavadega, teiste meetmete ja tegevustega

Haridusvaldkonna arengukavas⁴ on seatud eesmärgiks, et õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele. Samuti on seatud sihiks, et õppeasutuste ja tööandjate koostöö on sisukas ja avatud; tehakse koostööd karjääri- ja ettevõtlusõppe rakendamiseks kogu põhi- ja keskhariduses. Selleks soodustatakse suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist ning populariseeritakse loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkonda.

Kõige tugevamad seosed võib välja tuua vähemalt kolme perioodi 2021-2027 meetme tegevusega:

1) Tegevuse „IT akadeemia ja inseneriakadeemia arendamine kutse-, üld- ja huvihariduses”
Tegevuse tulemusena kasvab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning inseneeria valdkondades kutseõppe tasemeõppes õppijate arv, väheneb väljalangevus ning lõpetajate teadmised ja oskused on kooskõlas tööandjate ootustega ning üldhariduskoolide õppijad on teadlikumad oma õpivalikute tegemisel.

Kutsehariduses kaasajastatakse ja uuendatakse inseneeria ja IKT valdkondade tasemeõppe õppekavasid, parandatakse tasemeõppe pakkumist, toetatakse õpetajaid ja vähendatakse õpingute katkestamist. Lisaks teevad kutsekoolid koostööd üldhariduskoolidega õppijate saamiseks tasemeõppesse ja tüdrukute osakaalu suurendamiseks tasemeõppes.

Üldhariduskoolid töötavad inseneeria valdkonnas välja oma koolis MATIK⁵ õppe moodulid või õppesuuna ning katsetavad seda oma koolis. MATIK õpet pakutakse tasemeõppe raames valikõpingutena.

Haridus- ja Noorteamet uuendab üldhariduse informaatika ainekava, mille tulemusena valmivad informaatika valikkursuste ainekavad, juhendmaterjalid õpetajatele, soovitusel jm õppetöö läbiviimist toetavad materjalid jne. IKT õppe populariseerimiseks viiakse läbi erinevaid piirkondlikke ja üle-eestilisi infopäevi, õpilasüritusi ja -konkursse. Üritused on suunatud üldhariduse kooliastmete õpilastele.

Huvihariduses töötab SA AHHA välja MATIK huvialade õppekava kontseptsiooni ja raamõppekava, mis on aluseks MATIK huvialade õppekavade koostamisele. Samuti koostatakse interaktiivne täienduskoolituskursus MATIK huvialade õpetajatele.

Topeltrahastuse vältimiseks käeoleva määruse raames kutseõppeasutused ja üldhariduskoolid toetust taotleda ei saa ning samuti ei rahastata antud määruse raames tasemeõppe pakkumist.

2) Tegevus „Inseneriakadeemia ja IT Akadeemia kõrghariduses”

Tegevuse tulemusena kasvab inseneeria ja IKT valdkondades üliõpilaste vastuvõtt, väheneb väljalangevus, suureneb lõpetajate arv ning lõpetajate erialased teadmised ja oskused on kooskõlas tööturu vajadustega. Tegevuse käigus kõrgkoolid ajakohastavad antud valdkondades olemasolevaid ja vajadusel töötavad välja uusi tasemeõppe õppekavasid või õppeaineid või -mooduleid. Lisaks populariseerivad kõrgkoolid tegevuse raames oma kõrgkooli inseneeria ja IKT õppekavasid ja õppimisvõimalusi, töötavad välja tulevastele sisseastujatele valik- ja ettevalmistuskursuseid koos õppematerjalidega. Tegevuste eesmärgiks on üliõpilaskandidaatide arvu kasvatamine oma kõrgkooli tasemeõppe õppekavadele.

Topeltrahastuse vältimiseks käeoleva määruse raames kõrgkoolid toetust taotleda ei saa.

⁴ Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035, <https://www.hm.ee/media/1488/download>

⁵ **MATIK** õppe ingliskeelne akronüüm on STEAM, mis tuleneb sõnadest Science, Technology, Engineering, the Arts and Mathematics.

Mõlema tegevuse elluviija ja partnerite tegevuskavasid ja tegevuse aruandeid kooskõlastavad Inseneriakadeemia juhtnõukogu ja IT Akadeemia juhtkomisjon, kuhu kuuluvad töömaailma ja ministriumite esindajad. Mõlema juhtkomisjoni liikmetel on hea ülevaade erinevate sekkumiste raames ellu viidavatest tegevustest. Nimetades IT Akadeemia juhtkomisjoni ja Inseneriakadeemia juhtnõukogu liikmeid antud määruse raames läbiviidavate taotlusvoorude hindamiskomisjoni on võimalik tagada, et toetatavates tegevustes ei tekiks kattuvusi ning seeläbi ei toimuks topeltrahastamist.

3) Tegevus „Teaduskommunikatsioon ja teaduse populariseerimine (TeaMe 3.0)“

Tegevuste tulemusena on suurenenud Eesti inimeste teadlikkus teadus- ja arendustegevusest. Tegevuse raames elluviija st Eesti Teadusagentuur tutvustab teadusteemasid laiemale avalikkusele, võimestab uurimusliku õppe juhendajad, teeb teaduskommunikatsiooni, populariseerib teadust, toetada teadusliku maailmavaade kujundamist ja selle seostamist karjäärivalikuga kõigil haridustasemetel. Eesti Teadusagentuuri ülesanne on võimestada eelkõige noortega tegelevaid spetsialiste: õpetajaid, karjäärinõustajaid jt

1.4. Väljumisstrateegia

Planeeritavad tegevused ei vaja eraldi riigi poolt toetatud väljumisskeemi. Tegevuse raames antakse tuge inseneeria ja IKT valdkondade populaarsuse tõusule noorte sihtrühmas. Populariseerimise tulemusena kasvab kutse- ja kõrgkoolide inseneeria ja IKT õppekavadele sisseastujate ja õppijate arv. Parimad inseneeria ja IKT valdkondade populariseerijad ja noortes huvi tekitajad on kutse- ja kõrgkoolide inseneeria ja IKT tasemeõppe õppekavade lõpetajad ja valdkonna ettevõtted.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse 1. peatükis sätestatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise eesmärk ja tulemus ning rakendusasutus ja rakendusüksus.

Määruse §-s 1 reguleeritakse, millise meetme ja tegevuse elluviimiseks toetust antakse. Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 Eestis on aluseks „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027” (edaspidi rakenduskava), mis on koostatud arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 10 nimetatud partnerluslepet ja mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui Euroopa Komisjon. Toetust antakse avatud taotlusvooruna Haridus- ja noorteprogrammi ja Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava meetmete nimekirja meetme 21.4.4.2 „Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed“ sekkumise „Õppurite õpivalikute suunamine kutse- ja kõrghariduses - Inseneriakadeemia ja IT Akadeemia” raames toetuse andmist.

Eelnõu § 1 lõigetes 3–6 on toodud riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmise korral järgitavad õiguslikud alused ja seda reguleerivad dokumendid. Vähese tähtsusega abi antakse komisjoni vähese tähtsusega abi määruse alusel. Vähese tähtsusega abi juures on määrav toetuse saaja eelnevalt saadud vähese tähtsusega abi maht, mis peab koos taotletava toetusega jääma vähese tähtsusega abi määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud summa piiresse. Seega võib kasutada üht või teist määrust.

Erasektori asutuste projektidele antav toetus võib olla nii riigiabi või ka vähese tähtsusega abi. Antava abi kogusumma koos varem antud vähese tähtsusega abiga ei tohi 3 järjestikuse aasta jooksul ületada vähese tähtsusega abi määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud summat. Kui ettevõttel on vähese tähtsusega abi piirmäär ületatud, on antav toetus riigiabi.

Riigiabi või vähese tähtsusega abi reeglite kohaldumist hindab iga konkreetse projekti puhul rakendusüksus. Muuhulgas tuleb kontrollida, kas ettevõtja riigiabi taotlemise hetke seisuga ei

ole raskustes (siis ei saa riigiabi anda) ning kas tegemist on riigiabi või vähese tähtsusega abiga. Rakendusüksuse kohustuseks on riigiabi andmise korral hinnata abi ergutava mõju nõude täitmist.

Kui tegevuste elluviimiseks antav toetus on vähese tähtsusega abi, lähtutakse toetuse andmisel komisjoni määrusest (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023), ja sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud. Kui toetust antakse vähese tähtsusega abina, siis ergutava mõju nõue (tegevustega ei tohi alustada enne taotluse esitamist) ei kohaldu. Tegevuse rahastamine ei ole riigiabi, kui rahastatav tegevus on seotud mittemajandustegevusega.

Määruse §-s 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus.

Sekkumise eesmärk on tekitada (ja hoida) noortes huvi inseneeria ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkondade vastu. Tegevuste tulemusel on suurenenud noorte arv, kellel on parem teadmine ja arusaam inseneeria ja IKT valdkondade olemusest, ametitest ja võimalikest õpi- ja karjääriteedest nendes valdkondades. Tegevuses osalenud noorel on parem arusaam, mis on inseneeria, millised on inseneeria erinevad valdkonnad, mis ametid on valdkonnas, millised on õpi- ja karjääriteed jne. Kui noores on huvi tekitatud ja valdkond „kõnetab“ teda, siis on suurenenud tõenäosus, et ta valib juba gümnaasiumis valdkonnaga seonduvaid valikkursusi ja jätkab õpinguid kutse- või kõrgkoolis inseneeria või IKT erialal.

Toetatakse projekte, mis panustavad meetmete nimekirja väljundnäitaja: „Tegevustes osalenud noorte arv“ saavutamisse. Projektide tulemusena planeeritakse pakkuda tegevustes osalemise võimalust 10 000-le sihtrühma kuuluvale noorele. Projekti raames loetakse kokku sihtrühma kuuluvate noorte arv, kes on osalenud tegevustes, sama projekti raames läheb iga osalev noor arvesse üks kord (kogu sekkumise ulatuses võivad osad isikud kattuda). Täpsem info väljundnäitaja mõõtmismetoodika, sihttaseme seadmise aluste jm kohta (näitaja pass) on leitav struktuurivahendite perioodi 2021-2027 näitajate metoodikast.

Määruse § 3 lg 1 sätestab, et tegevuse rakendusasutuseks on Haridus- ja Teadusministeerium, (edaspidi *rakendusasutus*) ning lg 2 nimetab rakendusüksusena Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi *rakendusüksus*), mis menetleb toetuse taotlusi, teenindab hindamiskomisjoni, teeb toetuse väljamakseid ja teostab järelevalvet toetuse kasutamise üle.

Määruse 2. peatükis kirjeldatakse toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Määruse §-s 4 kirjeldatakse projektilt oodatavat tulemust ja selle saavutamiseks ette nähtud tegevuste olemust.

Tulemuse saavutamiseks korraldatakse asjakohased, innovatiivsed ja sihtrühma aktiivselt kaasavaid sündmuseid, mis võivad olla ürituste, võistluste, mängude, õpiringide, töötubade, projektõppe, seminaride, ekskursioonide, õppekäikude jm asjakohases formaadis. Sündmustega tekitatakse ja ka säilitatakse noortes - potentsiaalsetes kutse- ja kõrgkoolide õppijates - huvi inseneeria ja IKT valdkondade vastu, aidatakse neil kujundada tervikpilt inseneeria ja IKT valdkondadest ning võimalikest õpi- ja karjääriteedest. Sekkumise üheks eesmärgiks on suurendada ka soolist tasakaalu inseneeria ja IKT valdkonna õppurite hulgas, mistõttu tuleks projektides püüelda projektis osalejate soolise tasakaalu poole (poiste ja tüdrukute osatähtsus projektis on vahemikus 40-60%) ja seda eesmärki ka projekti planeerides ja teavitustegevustes arvestada.

Tegevuste planeerimisel on soovitatav arvestada soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse juhendmaterjalidega „[Juhiseid teadushuviringide juhendajatele tüdrukutes LTT valdkonna vastu huvi äratamiseks ja hoidmiseks](#)“ ja „[Loodusteadused ja tehnika on ka tüdrukute teemad](#)“. toodud soovitustega. Ürituste korraldamisel järgitakse keskkonnahoidlike sündmuste juhendit, mis on kättesaadav kliimaministeeriumi [veebilehel](#)

Toetatakse tegevust, mis on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, mille tulemusena ei tekita olulist kahju keskkonnamärgidele Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (OJ L 198, 22.6.2020, lk 13–43) artikli 17 tähenduses.

Tegevused, mis on lõimitud ja täiendavad üldhariduse tasemeõppe (formaalõppe) pakkumist käsitletakse kui riikliku haridusteenust ning tegemist ei ole riigi- või vähesetähtsuse abiga. Näiteks, konkreetse valla koolide 8-klasse hõlmav mäng või viktoriin, mis toimub formaalhariduse raames, mille raames populariseeritakse inseneeria valdkonda või ettevõtetes toimuvad ja 7-8 klassi õpilastele suunatud töötoad, kuid näidatakse matemaatika seoseid reaaleluga.

Tegevuste sihtrühm on enamasti põhikooli kolmanda astme ning gümnaasiumi õpilased, kel on ees õpi- ja erialavalikute tegemine. Sellest lähtuvalt on sihtrühm määruses defineeritud 13-19-aastaste noortena.

Kuna sekkumise eesmärgiks on jõuda võimalikult paljude noorteni ning pakkuda neile pikemaajalise mõjuga tegevusi, siis ei toetata projekte, mille raames korraldatakse ühekordseid tegevusi (nt üksik infopäev, ühe ettevõtte külastus või üksik infotund), piiratakse sihtrühma (nt ühe kooli piires toimuv võistlus) või üritus on toimunud või sellega on algust tehtud enne taotluse esitamist. Tegevust loetakse lühiajaliseks, kui sihtrühma kuuluv osaleja osaleb selles alla 6 tunni. Eelistatakse projekte, kus osalejad on korduvalt kaasatud pikema aja jooksul. Toppeltrahastuse vältimiseks ei toetata tegevusi, mille raames pakutakse üld-, kutse- ja kõrghariduse tasemeõpet.

Määruse § 5 sätestab tegevuste abikõlblikud kulud

Määruse § 5 lg 1 sätestab abikõlblikkuse üldtingimused, mida tuleb arvestada projekti eelarve planeerimisel. Eelarveprojekti koostamisel on abikõlblikud kõik kulud, mis on kooskõlas ühendmääruse §-des 15-17 toodud tingimustega. Samuti peab kulu olema vajalik, et saavutada projekti tulemus.

Määruse § 5 lg 2 sätestab, et kulud hüvitatakse kindlasummalise maksena või maksetena.

Kindlasummalise makse aluseks oleva tulemuse kinnitab ja makse suuruse määrab rakendusüksus toetuse saaja poolt esitatud eelarveprojekti alusel. Projekti tulemuse saavutamiseks kavandatud tegevuste asjakohasust ja tegevuste maksumuse põhjendatust hindab rakendusüksuse poolt kinnitatud hindamiskomisjon enne toetuse andmise otsuse tegemist. Eelarveprojekt kajastab projekti tulemuse saavutamiseks tehtavate asjakohaste tegevuste maksumust koos maksumuse kujunemise aluste ja põhjendustega. Rakendusüksus võib põhjendatud juhul teha toetuse saajale ettepaneku projekti tulemuse ja / või maksumuse korrigeerimiseks, kui projekti ambitsioon ei vasta toetuse saaja tegelikule võimekusele, sealhulgas tegevuste mahu, ajaraami, kogemuse ja eelarve põhjendatuse osas. Tegevuste elluviimiseks planeeritud kulud peavad olema vajalikud, mõistlikud ja põhjendatud. Toetuse saaja on kohustatud tõendama kindlasummalise makse eelarve optimaalsust ja aluseid, milleks

on toetuse taotlemisel esitatud tegevuste eelarve ja mõni muu tõendav dokument, mis on tegevuse eelarvestamise aluseks (näiteks hinnapakumised, hinnakirjad, arvutuskäik). Makse saamiseks peab toetuse saaja tõendama kindlasummalise makse aluseks oleva tulemuse saavutamist. Projekti tulemus või vahetulemus peaks olema kirjeldatud viisil, et seda oleks võimalik hinnata jah/ei skaalal, st kas tulemus on saavutatud või mitte. Kindlasummalise maksena toetuse andmisel tegelikult tekkinud kulusid ei pea toetuse saaja kuludokumentidega tõendama ega raamatupidamises eristama. Kõik kindlasummalise makse rakendamise tingimused ehk toetuse maksmise aluseks olevad tulemused ja nende tõendamise alused sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses.

Määruse § 5 lg 3 sätestab tegevuse abikõlbmatud kulud, millega peab taotleja tegevuste planeerimisel ja eelarveprojekti kujundamisel arvestama.

Tasemeõppe arendamise ja pakkumisega seotud kulu ei ole abikõlblik. Tasemeõppe käigus omandatakse kindlale kvalifikatsioonitasemele vastav kvalifikatsioon, mis võimaldab juurdepääsu järgmise kvalifikatsioonitaseme õppele. Tasemeõpet saavad pakkuda ainult üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolid, kes ei klassifitseeru antud määruse raames taotlejaks.

Abikõlbmatud kulud on lisaks ühendmääruse § 17-s loetletud kuludele ka ruumide remondi ja kohandamise kulud, sest tegevuste fookus on teavitamisel ja populariseerimisel, mitte õppekeskkonna parendamisel. Samuti on abikõlbmatud veebilehtede loomise ja haldamise kulud. Abikõlblikeks kuludeks loetakse aga interaktiivsete mobiili- või veebirakenduste (mängud, simulatsioonid jne), mis toetavad populariseerimise tegevusi ja kus kasutaja on aktiivselt kaasatud, loomise kulu. Tegevuse raames ei toetata trükiste ja raamatute väljaandmist.

Määruse § 6 sätestab abikõlblikkuse perioodi.

Tegevuste abikõlblikkus algab taotluse esitamise kuupäevast, abikõlblikkuse periood peab jääma vahemikku 1. september 2025 kuni 31. detsember 2028. Projektid võivad kesta minimaalselt 6 kuud, maksimaalselt 24 kuud.

Määruse § 7 sätestab taotletava toetuse miinimum- ja maksimumsumma, maksimaalse toetuse summa ühe taotleja kohta ning maksimaalse taotluste esitamise arvu.

Lõikes 1 sätestatakse projekti minimaalne maksumus, milleks on 20 000 eurot ja ülempiir 200 000 eurot koos taotleja omafinantseeringuga. Taotletava toetuse alampiiri seadmise eesmärk on tagada tegevuste rahastamisel kuluefektiivsus ning vältida liigset administreerimiskoormust. Üks taotleja võib ühes taotlusvoorus esitada ka kaks taotlust. Mitme taotluse esitamisel tuleb tagada, et projektides tehtavad tegevused ei kattu. Mitme projekti esitamise võimalus annab taotlejale võimaluse kaasata projektidesse erinevaid partnereid, pakkuda erinevaid tegevusi, suunata tegevused erinevatele sihtrühmadele ning maandada riske.

Selleks, et tagada tegevuste elluviimisel vajalik rahavoog, on taotlejal võimalik projekt jagada kuni neljaks loogiliseks osaks, millel on kindlad vahetulemused (*milestone-id*). Näiteks projekti üheks vahetulemuseks on üle-eestilise inseneeria mängu väljatöötamine ja pakkumine ja teiseks vahetulemuseks on inseneeria alaste töötubade korraldamine teatud piirkonnas. Tulemuste seadmisel peab arvestama, et vahetulemused ning nende saavutamiseks tehtavad tegevused ei tohiks sõltuda teineteisest, et mingi vahetulemuse mittesaavutamine ei seaks ohtu teise vahetulemuse või terve projekti tulemuse saavutamist. Näiteks üle-eestilise mängu formaadi väljatöötamine, väljatöötatud formaadi alusel koolivõistluse, maakonna võistluse ja üleriigilise võistluse läbiviimise tegevused sõltuvad üksteisest. Tulemuste sõnastamisel tuleb läbi mõelda ka selle saavutamise tõendamine.

Lõikes 5 kehtestatakse taotleja rahaline panus projekti, milleks on vähemalt 15% projekti eelarvest. Taotleja omapanus annab suurema kindluse, et taotleja saavutab seatud tulemused.

Määruse 3. peatükis kirjeldatakse Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Määruse § 8 lõikes 1 määratletakse võimalikud toetuse taotlejad ja partnerid läbi ettevõtte tegevusala, mis on kirjas ühingu või asutuse põhikirjas või äriregistris. Võimalikud taotlejad võivad olla näiteks erialaliidud, mis on ühe valdkonna äriettevõtteid või asutusi koondav katusorganisatsioon ja mis on registreeritud juriidilise isikuna. Samuti võivad taotlejaks ja partneriks olla erinevad huvikoolitust ja mitteformaalset õpet pakuvad ühingud ja asutused (nt üldhariduskoolides huvikoolitust või mobiilseid töötubasid pakkuv ühing jne) või tema tegevus on seotud kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega (nt mittetulundusühing, mis tegeleb tudengivormeli ehitamisega, päikeseauto ehitamise meeskond jms). Taotleja peab olema juriidiline isik.

Selleks, et tegevused oleksid jätkusuutlikud ning taotleja ja partner oleksid võimelised tegevust ellu viima, siis peab neil olema vähemasti üks alaline töötaja, mida taotleja kinnitab taotluses.

Määruse § 8 lõikes 3 määratletakse ära asutused, mis ei saa olla taotlejaks ega partneriks. Olulisemad inseneeria ja IKT valdkonnaga seotud üld-, kutse- ja kõrgkoolid on juba nimetatud käskkirjaliste toetuse andmise tingimuste partneriks.

Määruse § 8 lg 4 määratleb, et taotleja ja partner peavad vastama ühendmääruse § 3 lõikele 2.

Määruse §-s 9 tuuakse välja taotleja kohustused.

Määruse §-s 10 esitatakse nõuded esitatavale taotlusele.

Määruse § 10 lg 3 sätestab nõuded projekti eelarvele, mida saavad taotluste hindajad arvestada. Selleks, et tagada tõhus eelarve kasutus, seatakse projekti juhtimisele ja soetustele piirangud.

Määruse 4. peatükis kirjeldatakse toetuse taotlemist

Määruse §-s 11 sätestatakse taotlusvooru avamise tingimused ja taotluse esitamise tähtajast teavitamine.

Määruse §-s 12 sätestatakse taotlemise tähtaeg, taotluse esitamise viis ja vastuvõtutähtaja nihkumine võimaliku e-toetuse keskkonna tehnilise rikke puhul. Planeeritud on üks taotlusvoor. Kui planeeritud eelarve jääb kasutamata, siis korraldatakse ka teine taotlusvoor.

Määruse 5. peatükis kirjeldatakse taotluse esitamist, taotlusele esitatavaid nõudeid, valikukriteeriume ja -metoodikat.

Määruse §-s 13 sätestatakse taotluse esitamise ja menetlemise tingimused. Taotlus esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu määruses sätestatud tingimuste kohaselt. Taotluse menetlemise tähtaeg on 30 tööpäeva. Taotluse puuduste korral on taotlejal alates teate kättesaamisest 10 tööpäeva aega puuduste kõrvaldamiseks.

Määruse §-s 14 sätestatakse taotleja, partneri, taotluse ja projekti nõuetele vastavaks tunnistamine.

Määruse §-s 15 sätestatakse hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtted.

Meede on disainitud, et kõik projektid on kooskõlas valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

Määruse §-s 16 sätestatakse projektide hindamine, valikukriteeriumid ja -metoodika. Projekte hinnatakse lõikes 1 toodud järgmise viie valikukriteeriumi alusel:

Valikukriteerium	Osakaal koondhindest	Hinnatakse
1) projekti panus käesoleva määruse §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamisele.	40%	Hinnatakse projekti panust eesmärkide ja tulemuste saavutamisele, sealhulgas: projekti panust meetme väljundnäitaja saavutamisse.
2) projekti vajalikkus ja tegevuste põhjendatus	25%	Hinnatakse projekti põhjendatust, sealhulgas: - projektis läbi viidavate üksiktegevuste põhjendatust ja kooskõla; - projekti tegevuste ja eesmärkide määratlust ja selgust; - tegevuste ajakava realistlikkust. Eelistatakse projekte, kus noorte kaasamine on pikemaajalisem, mis toob kaasa suurema mõju noorte tulevase eriala valikul.
3) projekti kuluefektiivsus	15%	Hinnatakse projekti kuluefektiivsust, sealhulgas: - kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks; - kas planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik – on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud ning planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud, ning on olemas taotleja võimekus projektile järgnevate püsikulude rahastamiseks.
4) toetuse taotleja (ja partnerite) suutlikkus projekti ellu viia	10%	Hinnatakse taotleja võimekust projekti ellu viia, sealhulgas: - kas taotleja on jätkusuutlik; - kas taotlejal on vajaminevad teadmised, oskused, kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised ja tehnika- ning tehnoloogiaalased eeldused projekti kavandatud viisil elluviimiseks.
5) projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega	10%	Hinnatakse projekti kooskõla strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega, sealhulgas: - kuidas lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse Eesti pikaajalise arengustrategia

		aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalseid põhimõtteid, nagu sooline võrdõiguslikkus, ligipääsetavus, keskkonnakaitse ja kliimaneutraalsus, regionaalarengule ja aidatakse kaasa eesmärkide saavutamisele ning panustatakse seeläbi vastavasse riigi pikaajalise arengustrateegia näitajasse. Eelistatakse projekte, mis toimuvad väljaspool Tallinna ja Tartu linna ja nendega kaasuvaid valdasid, sest kolmanda taseme haridusega täiskasvanute osatähtsus 25-34 aastaste hulgas on märgatavalt kõrgem Harju- ja Tartumaal (2024.a vastavalt 50,6 ja 46,5%) ning muudes Eesti piirkondades peale Hiiu- ja Saaremaa jääb see alla 30%, nendest vähim Järvamaal 22,8%-ga. Eri piirkondade vahel on erinevused kõrgemalt haritud nooremate tööealiste osatähtsuses olnud 5-6 aasta tagusega võrreldes ka kasvutrendis (kui 2019.a erinesid maakondlikud näitajad 24 %-punkti siis neli aastat hiljem juba 29 %-punkti jagu), kuid viimasel paaril-kolmel aastal siiski stabiliseerunud. Taotleja peab taotluses välja tooma, millistes maakondades (ja valdades) projekti sisutegevused toimuvad.
--	--	---

Lõikes 5 tuuakse välja valikukriteeriumi hinde lävend, mille puhul taotluse hindamine lõpeb. Lõige 7 sätestab võrdsete koondhinnetega projektide pingeritta seadmise põhimõtted. Eelistatakse projekti, mis panustab meetmete nimekirja väljundnäitajasse olulisemalt. Järgmine eelistuse seadmise alus on kõrgem hinne projekti põhjendatusele.

Määruse §-s 17 sätestatakse taotluse rahuldamise tingimused ja kord.

Määruse § 17 lg 2 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses täpsustatavad toetuse saaja õigused ja kohustused.

Määruse § 17 lg 3 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse taotlejale esitamise viis ja tähtaeg.

Määruse §-s 18 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord. Taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

Menetluses olevate taotluste kohta, mille rahaline maht ületab meetme taotluste rahastamise eelarve vaba jäägi ja mida ei ole võimalik vastavalt ühendmääruse § 9 lõikes 1 sätestatule osaliselt rahuldada, tehakse ühendmääruse § 8 lõike 2 punkti 5 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Määruse §-s 19 sätestatakse taotluse osaline või kõrvaltingimusega rahuldamine. Taotluse võib osaliselt rahuldada vastavalt ühendmääruse § 9 lõikele 1, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ettenähtud eelarve mahu tõttu või taotluse täielik rahuldamine ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi, tulemust või eesmärki. Taotluse rahuldamise otsuse võib teha kõrvaltingimusega vastavalt ühendmääruse § 9 lõigetes 2 ja 3 sätestatule.

Taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele. Õigus toetusega seotud maksetele, tekib toetuse saajal pärast rakendusüksuse poolt tingimuse saabumise või täitmise tuvastamist toetuse saaja esitatud teabe põhjal, va kui teavet on võimalik rakendusüksusel tuvastada infosüsteemist või andmeallikast.

Määruse 6. peatükis sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord.

Määruse §-s 20 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmine. Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel ühendmääruse §-s 12 sätestatud tingimustel ja korras.

Kindlasummalise makse puhul on lubatud muuta üksnes projekti abikõlblikkuse perioodi.

Määruse §-s 21 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine.

Määruse 7. peatükis sätestatakse toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused.

Määruse §-s 22 sätestatakse toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused. Toetuse saaja ja partner täidavad ühendmääruse §-des 10 ja 11 nimetatud kohustusi, teavitamisega seotud kohustusi ja dokumentide säilitamise kohustusi. Meedikajastus võib toimuda taotleja veebilehel, sotsiaalmeedia kanalis või avalikus elektroonilises- või trükimeedias, mis on üle Eestilise või maakonna põhise levikuga.

Toetuse saaja peab riigiabi või vähese tähtsusega abi saamise korral säilitama toetuse kasutamise seotud dokumente vähemalt kümme aastat abi saamisest arvates

Määruse 8. peatükis sätestatakse aruannete esitamisega seotud tingimused.

Määruse §-s 23 sätestatakse toetuse saajate kohustused seoses regulaarse aruandlusega, sh vahearuanne ja lõpparuande esitamise kohustus ja tähtajad. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida projektide edenemist ja tulemuste saavutamist ning võimaldavad vajaduse korral juhtida tähelepanu vajakajäämistele ja teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi.

Aruanded esitatakse rakendusüksusele struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu seal kasutataval vormil. Lõpparuanne ei erine oma olemuselt vahearuanne, kuid selles tuleb täiendavalt kirjeldada strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja nende tulemusi.

Rakendusüksus kinnitab aruanded kümne tööpäeva jooksul nende rakendusüksusele e-keskkonnas esitamisest arvates.

Määruse 9. peatükis sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Määruse §-s 24 sätestatakse toetuse maksmise kord.

Toetuse saaja esitab makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.

Määrusega sätestatud tegevustes toimub toetuse maksmine kindlasummalise makse alusel, kui makse tegemise eelduseks olevate taotluse rahuldamise otsuses nimetatud tingimuste täitmine on tõendatud. Tõendamise aluseks võivad olla toimunud ürituste ajakavad, osalejate allkirjalehed, üleandmise-vastuvõtu aktid jms dokumendid. Aruandluse seisukohast on oluline tõendada ka panust näitajasse „Tegevustes osalenud noorte arv“.

Määruse §-s 25 sätestatakse makse menetlemise peatamise kord.

Rakendusüksus võib peatada toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide menetlemise osaliselt või täielikult ühendmääruse §-s 33 sätestatud juhul.

Määruse 10. peatükk sätestab finantskorrektsioonide tegemise ja vaiete esitamise korra.

Määruse §-s 26 kehtestatakse finantskorrektsioonide tegemise ja toetuse tagastamise kord. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatule. Ühendmääruse §-des 34–36 on sätestatud finantskorrektsiooni tegemise ja tegemata jätmise alused ja finantskorrektsiooni protsendimäärad ning §-des 37 ja 38 on sätestatud finantskorrektsiooni otsuse vormistamise nõuded ja tingimused toetuse tagasimaksmise ajatamiseks.

Määruse §-s 27 viidatakse vaide esitamise erisustele.

3. Riigiabi analüüs

Riigiabi reeglistiku eesmärk on välistada igasugune Euroopa Liidu (EL) siseturu kaitset kahjustav ja konkurentsi moonutav abi ettevõtjatele riigi poolt, mis on keelatud. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid⁶ ning siseriiklikul tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk (6. ptk). Vastavalt ELi toimimise lepingu artikkel 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.

Otsustamisel, kas tegemist on riigiabiga, tuleb toetusmeetet hinnata viie kriteeriumi alusel:

- a) abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- b) abi antakse ettevõtjale;
- c) abimeetmel on valikuline iseloom;
- d) abimeede annab abi saajale majandusliku eelise;
- e) abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kahjustab kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Üksnes juhul, kui abi vastab kõigile kriteeriumile, on tegemist riigiabiga.

a) Abi antakse sekkumisega riigi poolt või riigi ressurssidest

Riigiabi andmisega on tegemist siis, kui abi andmisega seotud vahendid on otseselt või kaudselt riigi vahendid või riigile omistatavad vahendid. Riigi vahendid on riigi enda, kohaliku omavalitsuse üksuse, riigi sihtasutuste, fondide vms poolt antud toetused.

⁶ Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid on kättesaadavad
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

Käesoleva määruse kontekstis panustab riik tegevuse kaasfinantseeringusse, samuti loetakse struktuuritoetust riigi vahenditeks.

Kriteerium on **täidetud**.

b) Abi antakse ettevõtjale

Euroopa Kohtu praktika järgi tuleb ettevõtjateks lugeda kõiki üksusi, mis tegelevad majandustegevusega. Seejuures ei ole oluline nende üksuste õiguslik seisund ega rahastamise viis. Määrav on vaid asjaolu, kas faktiliselt tegeletakse majandustegevusega.⁷

Ettevõtjaks tuleb lugeda iga majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata selle juriidilisest või omandivormist, kasu teenimisest või teenuste tasuta pakkumisest. Majandustegevuse all tuleb mõista mistahes kaupade või teenuste pakkumist turul. Kui ettevõtja tegeleb nii majandustegevuse kui ka mittemajandustegevusega, loetakse teda ettevõtjaks ainult majandustegevusega seoses.

Projekti raames saavad toetust erialaliidud, mittetulundusühingud ja muud ühingud, mis võivad tegeleda majandustegevusega.

Kriteerium **võib olla täidetud**.

c) Abimeetmel on valikuline iseloom

Abil on valikuline iseloom, kui abi on ette nähtud vaid teatud ettevõtjatele või ettevõtjate gruppide või ainult ühe piirkonna ettevõtjatele. Valikuline iseloom on abil ka siis, kui abi antakse kaalutlusõiguse alusel, mitte automaatselt (toetuse saamiseks esitatakse taotlus ja see rahuldatakse, kui tingimused on täidetud).

Toetust antakse erialaliitudele ja ühingutele oma valdkonna populariseerimiseks ja noortes inseneeria ja IKT valdkondade vastu huvi tekitamiseks ja säilitamiseks. Teenuste sisse ostmise puhul tuleb järgida riigihangete seadust.

Toetuse taotlemiseks tuleb esitada taotlus, mis läbib hindamise erinevate kriteeriumite alusel.

Kui mõni seatud kriteeriumitest saab hindepunkte alla lävendi, siis taotlus positiivset otsust ei saa.

Eelpooltoodut arvestades võib öelda, et antud tegevusel on valikuline iseloom.

Kriteerium on **täidetud**.

d) Abimeede annab abi saajale majandusliku eelise

Avaliku teenuse osutamise eest makstav hüvitis abi saavatele ettevõtjatele ei ole riigiabi, kui abi saav ettevõtja ei saa tegelikkuses rahalist kasu või saadav abi ei aseta neid võrreldes teiste konkureerivate ettevõtjatega soodsamasse konkurentsiolukorda. Eeliseks loetakse lisaks toetusele ka sooduslaenu, riigivara alla turuhinna kasutada andmist vms. Eelis võib seisneda ka ettevõtte majanduslikest koormistest vabastamises. Konkurentsi kahjustavaks loetakse iga riigi vahenditest kas otseselt või kaudselt antud majanduslikku eelist. Eelise välistab olukord, kus riik käitub nii nagu teeks seda samas olukorras sarnane turuoperaator (erainvestor).

⁷ Komisjoni 19.07.2016 teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, p 8.
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)

Tegevust viivad ellu erialaliidud ja muud ühingud. Projektide raames populariseeritakse inseneeria ja IKT valdkondi ning tekitatakse noortes huvi inseneeria ja IKT valdkondade vastu. Tegevuse tulemusena teevad põhikooli või gümnaasiumi lõpetavad noored teadlikuma erialavaliku kutse- või kõrgkooli õppima asudes. Kõrg- ja kutsekoolid ei saa antud määrase raames olla taotlejaks ja partneriks.

Võimalike taotlejate ja partnerite põhitegevuse eesmärk ei ole populariseerida inseneeria ja IKT valdkondi ning toetuse ei võimalda neil arendada oma tooteid ja teenuseid. Samas abimeede võib anda, kuid ei pruugi, abi saajale majandusliku eelise, kuna toetuse abil tegevusi tehes saavad taotlejad ja partnerid juurde tuntut, reklaamivad ennast ja hakkavad paremini mõistma noorte sihtrühma, mis võimaldab neil paremini kaasajastada olemasolevaid ja töötada välja uusi tooteid ja teenuseid noortele.

Kriteerium **võib olla täidetud.**

e) Abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kahjustab kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel

Toetus on riigiabina käsitletav ainult siis, kui teenuse eest makstav hüvitis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi või liikmesriikide vahelist kaubandust. Kui toetus tugevdab või parandab abisaaja positsiooni võrreldes tema konkurentidega, on tõenäoliselt tegemist kasvõi potentsiaalse konkurentsi moonutamisega. Konkurentsi moonutav mõju ei pea olema oluline või materiaalne. Mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele võib esineda ka siis, kui abisaaja vahetult piiriüleses kaubanduses ei osale, kuid abi tõttu võib teiste liikmesriikide ettevõtjate turule sisenemine muutuda keeruliseks.

Meetme tegevused on suunatud Eestis inseneeria ja IKT valdkonna populariseerimiseks ning Eesti noortes valdkonna vastu huvi tekitamiseks. Tegevuse raames antava toetuse puhul ei ole konkurentsi moonutamine või kaubanduse mõjutamine EL riikide vahel välistatud.

Kriteerium **võib olla täidetud.**

Vastavalt ELi toimimise lepingu artikkel 107 lõikele 1 võib käesoleval juhul tegemist olla riigiabi andmisega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva määrase aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused. Käesolev eelnõu on kooskõlas ka Eesti siseriiklike õigusaktide aluseks oleva Euroopa Liidu õigusega. Määrus on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Määruse koostamisel on arvestatud:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1060/2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta, ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika suhtes kohaldatud finantsreeglid, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1057/2021, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013;
- 2) Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023).

4. Määruse mõjud

Tegevuste elluviimisel arvestatakse horisontaalsete põhimõtetega: keskkond ja kliima, tasakaalustatud regionaalareng ning sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused ja ligipääsetavus.

Keskkond ja kliima

TAT tegevuste raames populariseeritakse inseneeria ja IKT valdkondi, eesmärgiga saada nimetatud valdkondadesse rohkem õppijaid. Tegevuse elluviimisega ei kaasne otsest positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile.

Tasakaalustatud regionaalareng

TAT tegevuste raames populariseeritakse inseneeria ja IKT valdkondi, eesmärgiga saada nimetatud valdkondadesse rohkem õppijaid. Inseneeria valdkonna kutse- ja kõrgharidusega spetsialistide tööjõuvajaduse katmiseks on järgneval kümnendil vaja igal aastal ca 3500 uut spetsialisti. Potentsiaalsed õppijad elavad üle Eesti.

Projektid panustavad regionaalarengusse, sest noored, kes kuuluvad meetme tegevuse sihtgruppi, elavad üle Eesti. Inseneeria ja IKT valdkondi tutvustavaid tegevusi tehakse üle Eesti lähtuvalt ettevõtete ja regiooni vajadustest. Projektide valikul eelistatakse tegevusi, mida tehakse väljaspool Tallinna ja Tartu linna ning nendega piirnevates valdades ning seeläbi panustatakse tasakaalustatud regionaalarengusse.

Sooline võrdõiguslikkus

Sekkumiste ettevalmistamisel ja rakendamisel võetakse arvesse võimalikku mõju võrdsusele, kaasamisele ja mittediskrimineerimisele ning vajaduse korral kohandatakse tegevusi seal kus asjakohane. Võimalikud tegevused hõlmavad järgmist: komisjonide ja valikuorganite koosseisus võetakse võimalusel arvesse soolist tasakaalu, kehtestatakse mittediskrimineerivad toetuse taotlemise põhimõtted ning hindamis- ja valikumenetlused.

On analüüsitud naiste ja meeste osakaalu ja olukorda inseneeria ja IKT valdkondades ja kavandatud tegevusi naiste osakaalu suurendamiseks. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel arvestatakse naissoost ja meessoost õppurite erineva olukorra ja vajadustega ja tegeletakse soostereotüüpide negatiivse mõju vähendamisega. IKT ja inseneeria valdkondade kutse- ja kõrgharidusõppes õpib vähem tüdrukuid. Tegevuste käigus populariseeritakse IKT ja inseneeria valdkondade õpet tüdrukute sihtrühmale. Korraldatakse erinevaid tegevusi, et tutvustada IKT ja inseneeria valdkondi, motiveerida neid IKT või inseneeria valdkonnas õppima, tutvustada võimalikke karjääriteid IKT ja inseneeria valdkonnas.

Võrdsed võimalused ja ligipääsetavus

Eri vanuses, rahvusest või puudega inimestele võrdsete võimaluste tagamiseks vähendatakse neid barjääre, mis takistavad alaesindatud rühmadel toetuse andmise tingimustes kirjeldatud tegevustes osalemist või hüvedest kasu saamist. Tegevused, mille puhul on oluline füüsiline juurdepääsetavus, arvestatakse parimal viisil erivajadusega inimeste osalemisvõimalustega. Tegevuste elluviimisel tuleb toetuse saajatel järgida Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 2021/1060 artikli 7 „Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine“ ja artikli 8 „Säästev areng“ nõudeid.

Teavitustegevuste raames edastatav informatsioon on nii füüsiliselt kui ka digitaalselt kõikidele inimestele kättesaadav. Nõustamisel, teabepäevadel ning muudel üritustel jäetakse piisavalt aega küsimustele vastamiseks, et aidata osalejatel kinnistada kuuldu nendele sobivas tempos.

Samuti tehakse enne üritusi kindlaks, milliseid erilahendusi osalejad vajavad ning võimalusel need tagatakse. Kõik tegevused planeeritakse sihtrühmale sobivaimal viisil (nt kommunikatsioonikanalite valikul, info- ja teabepäevade kohtade valikul lähtutakse sellest, et sihtrühma kuuluvad inimesed võivad olla liikumis-, nägemis- või kuulmispuudega) ning seejuures tähtsustakse koostööd eri huvi- ja sidusgruppidega. Tegevuste elluviimisel jälgitakse, et liikumispuudega inimestele oleks tagatud ligipääs ürituse asukohale/ruumile. Virtuaalse sündmuse puhul tehakse võimaluse korral erilahendusi kõikidele soovijatele, kui neil on vaja abi sündmusest osa võtmisel.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse alusel rahastatavad kulud kaetakse Euroopa Sotsiaalfondist (64%) ja riigi kaasfinantseeringust (36%). Planeeritava avatud taotlusvooru eelarve on 3 996 243 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kultuuriministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, Rektorite Nõukogule, Eesti Rakenduskõrgkoolide Rektorite Nõukogule, Eesti kutsehariduse edendamise ühingule ja Eesti Tööandjate keskliidule. Eelnõu kooskõlastasid Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium, Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Arvamuse edastasid Riigi Tugiteenuste Keskus ja Eesti Tööandjate keskliit. Kooskõlastustabel lisatud (lisa 3).

Alo Savi

Kutsehariduse ja oskuste poliitika osakonna juhataja

Lisad:

Lisa 1: „Riskihindamise tabel“;

Lisa 2: „Põhiõiguste harta ja Puuetega inimeste õiguste konventsiooni arvestamise kontrollleht“;

Lisa 3: „Kooskõlastustabel“.